

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

VEZİRKÖPRÜ MESLEK YÜKSEKOKULU

Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Çocuk Gelişimi Programı

Öğretim İlke ve Yöntemleri

Bireysel Öğretim Yöntem ve Teknikleri

14. Hafta

özenilen üniversite

1 Bireysel Öğretim Yöntem ve Teknikleri

İnsanlar arasında sayılamayacak kadar çok yönden farklar olduğu ve her insanın çok çeşitli yeteneklere farklı düzeylerde sahip olduğu bilinmektedir. İnsanların varlıklarını sürdürmeleri ve üretkenliklerini artırmaları, davranış değiştirme ve geliştirme süreci olarak tanımladığımız eğitim yoluyla gerçekleşmektedir. Eğitimde bireysel özelliklerin ayrıntılı olarak dikkate alınması gerekmektedir. Bu nedenle, bireyin neleri ne derecede ve hangi yöntemlerle öğrenebileceği belirlenmeden önce, onun doğasından kaynaklanan bireysel özelliklerinin belirlenmesi gerekir (Kuzgun ve deryakulu, 2004, s.10). Bireysel öğretim, temelde her bireyin; kendisine özgü kişilik yapısı, ilgi, yetenek ve gereksinimleri doğrultusunda gelişmesi ve böylece topluma yapıcı bir üye olarak katılmasıdır (Özgüven 1987, s.14). Tanımlardan da anlaşılacağı üzere bireysel öğretim, öğrencilerin bireysel özelliklerinin öğretme-öğrenme süreçlerinde dikkate alınması ve onların nitelikli bireyler olarak yetişmeleri anlayışına dayanmaktadır.

Öğretme-öğrenme süreçlerinde uygulanması gereken bireysel öğretim, iki temel ilkeye dayanmaktadır. Bu ilkelerden biri, “bağımsız ilerleme” ilkesidir. Bu ilke öğrenmeyi öğrenme yaklaşımını temel alır. Bu ilkeye göre, öğrencilerin nasıl öğreneceklerini bilmeleri gerekmektedir. Bireysel öğretimin bir diğer ilkesi ise bireyin kendi yönetiminde “bağımsız çalışma” ilkesidir. Bu durum öğrencinin özyönetimli ve özdenetimli olmasını gerekli kılmaktadır. Bağımsız çalışma ile öğrenciler kendi bireysel özelliklerine uygun bir öğretimle yeteneklerini artırabilecekler ve daha fazla sorumluluk almayı öğrenebileceklerdir. Bu nedenle, öğretmenlerin öğrencilerle birebir etkileşim içinde olması, öğretme-öğrenme süreçlerinde onların bireysel özelliklerini dikkate alması ve bu özelliklere uygun bireysel öğretim yöntem ve tekniklerini etkin olarak kullanması gerekmektedir. Bu gereklilikten hareketle, bu ünite de öğretme-öğrenme süreçlerinde yaygın olarak uygulanan bireysel öğretim yöntem ve teknikleri ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

1.1 Bireyselleştirilmiş Öğretim Yöntemi

Çocuğuna özel ders aldırabilen aileler, bireysel ilgilenmenin çocuğun başarısını artırdığını bilirler. Çünkü bir öğretmen sadece bir öğrenci ile ilgilenmekte ve onun eksiklerini yanlışlarını anında görerek düzeltebilmektedir. Ancak her öğrenci için özel ders verecek öğretmen bulmak ve bu olanağı sağlayacak ekonomik güce sahip olmak her aile için olanaklı değildir. Bu nedenle, öğretmenlerin, sınıf içinde kullanacakları öğretim yöntem ve tekniklerini değiştirerek zaman zaman bireysel öğretim yapmaları uygun bir yaklaşım olarak görülmektedir. Sınıflardaki öğrencilerin yaşları aynı olsa da aralarında büyük bireysel farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum, öğrencilerin tamamının aynı anda aynı konuyu aynı düzeyde öğrenemeyeceği anlamına gelmektedir. Öğretmenin öğrencilerle bireysel olarak ilgilenmek üzere her öğrenciye ayırdığı zaman dikkate alındığında, sınıftaki öğrencilerin bazılarının hemen öğrendiği, bazılarının ise yavaş öğrendiği, bazılarının da çok geç öğrendiği görülmektedir. Bu durum sınıfta öğretme-öğrenme süreçlerinde çeşitli sorunların yaşanmasına yol

açmaktadır. İşte bu sorunların giderilebilmesi ancak öğretimin bireyselleştirilmesi ile olanaklıdır (Doğanay, 2007, s.182).

Bireyselleştirilmiş öğretim yönteminde, öğrenme etkinliklerinde öğretmen ve öğrenci rolleri değişmekte ve öğrenci merkeze alınmaktadır. Öğretmen sınıftaki tüm öğrenciler yerine 3-5 öğrenciden oluşan küçük gruplara açıklamalar yapmaktadır. Öğretmen sınıfta danışmanlık görevini üstlenirken öğrenciler de öğretme-öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmaktadırlar. Bireysel gereksinimlere dönük grup çalışmalarında değişik etkinliklere yer verilerek öğrencilerin farklı çalışmalar yapmalarına olanak sağlanmaktadır. Bireyselleştirilmiş öğretim yöntemi öğretme-öğrenme süreçlerinde; dönüşümlü günlük çalışmalar, beceri geliştirme çalışmaları, planlı grup çalışmaları ve düzey geliştirme çalışmaları olmak üzere dört ayrı teknik olarak uygulanabilir (Demirel, 2004, s.111).

1.1.1 Dönüşümlü Günlük Çalışmalar

Bu teknikte öğrenci, kendini daha iyi yetiştirmek istediği konularla ilgili düzenlenen sınıf içi öğretim etkinliklerine katılır. Sınıfta, öğretim etkinlikleri için gruplar oluşturulur ve her grup bir konu üzerinde çalışır. Bu gruplara konuyu iyi öğrenmiş öğrenciler liderlik yaparlar. Ayrıca öğretmen tarafından hazırlanan araç-gereçlerle grup çalışmaları desteklenerek daha etkili bir çalışma yapılması sağlanır. Örneğin, dil öğrenimi gören bir öğrenci dinlediğini anlama programında orta düzeydeyken, konuşma becerisini geliştirmek amacıyla dönüşümlü günlük çalışma gruplarına da devam edebilir.

1.1.2 Beceri Geliştirme Çalışmaları

Bu teknikte sınıftaki öğrenciler, çeşitli gruplara ayrılarak farklı beceri alanlarında çalışabilirler. Koordinatör grup dışında her bir grup farklı bir becerinin geliştirilmesi üzerinde çalışır. Koordinatör grup ise öğrencileri yönlendirmeye çalışarak öğrenmelerini kolaylaştırır.

Beceri Geliştirme Çalışma Tekniğinin Uygulanışı: Bu teknikte sınıftaki öğrenciler beş gruba ayrılır. Dil eğitimi gören öğrencilerin olduğu bir sınıfta oluşturulan birinci grup dinlediğini anlama becerisini geliştirme çalışması yaparken, teyp, kaset ve videodan yararlanabilir. İkinci grupta eğitsel oyunlar, panel, açık oturum, münazara gibi tekniklerden yararlanarak konuşma becerisini geliştirici etkinliklere yer verilir. Üçüncü grupta sesiz okuma, okuduğunu anlama, varsa ders kitaplarında, öğrenilen dilin kullanımına ilişkin güçlüklerin giderilmesine yardımcı olacak gramer açıklamalarının yapıldığı daha çok okuma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler yapılabilir. Dördüncü grupta ise alıştırma kitabı ya da diğer ders malzemelerinden yararlanılarak yazma becerisini geliştirmeye yönelik etkinliklere yer verilir. Beşinci grupta da öncelikle, öğrencilerin bireysel özelliklerine göre hangi grupta başlamaları gerektiği konusunda bilgi verebilmek için yönlendirme çalışmaları yapılabilir.

1.1.3 Planlı Grup Çalışmaları

Öğrenciler belirli bir süre içerisinde kazanmaları gereken bilgi ve becerileri belli bir plan içerisinde belli bir sıra ile grup çalışmalarına katılarak tamamlarlar. Örneğin, bir öğrenci birinci grupta altı haftalık dinlediğini anlama becerisini geliştirici çalışmalara katıldıktan sonra ikinci gruba geçip orada yine altı hafta konuşma becerisini geliştirme çalışmalarına katılabilir. Bu şekilde bir öğrenci alması gereken bilgi ve becerileri belli bir sıra içinde tamamlamış olur. Öğrencilerin kazanmaları gereken bilgi ve becerilere ilişkin çalışmalara katılma sırası onların gereksinimlerine göre belirlenir.

1.1.4 Düzey Geliştirme Çalışmaları

Bazı alanlarda özellikle okul öncesi eğitimde aşamalı çeşitli düzeyler vardır. Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini saptamak ve uygun etkinliklere yönlendirmek için temel becerileri ölçen basit yeterlik testleri uygulanır. Bu testlerin sonuçlarına göre öğrenciler sınıflandırılarak beceri düzeylerine uygun etkinliklerde başlamaları sağlanır. Örneğin; Anasınıfı öğrencileri sahip oldukları beceri düzeylerine göre gruplandırılır. Bir grup öğrenciye kâğıt kesme görevi verilirken, daha üst beceri düzeyine sahip öğrenci grubuna yapıştırma diğer gruba da kâğıt katlama görevi verilebilir. Böylece bazı öğrenciler makas tutma ve kesme becerisi kazanırken bazıları da yapıştırma ve katlama becerisi geliştirebilirler. Öğrencinin hazırbulunuşluk durumuna ve öğrenme hızına göre bu sınıflandırmaları sağlıklı bir şekilde yapmak mümkündür.

1.2 Programlı Öğretim Yöntemi

Bu yöntem, bir öğrencinin davranışsal amaçlara ulaşmasına yardım etmek üzere deneysel olarak geliştirilmiş öğrenme tekniklerinin sistematik olarak uygulanması ile desenlenmiş bir süreçtir. Bu süreç önceden belirlenmiş davranışsal amaçlara ulaşmak üzere dikkatlice sıraya konulmuş kontrolü öğrenme yaşantılarından oluşmaktadır (Uşun, 2000, s.21).

Programlı öğretim yönteminde; program, araç ve öğrenci olmak üzere üç temel öge bulunur. Program öğrenciye kazandırılacak içeriğin belli bir mantıksal sistematığe göre düzenlendiği kapsamlı bir plandır. Araç ise, programı öğrencinin hizmetine sunmaya yarayan bir yardımcıdır. Bu yardımcıları, programlı kitaplar, kartlar, Cd'ler, filmler, bilgisayarlar vb. olabilmektedir. Öğrenci de öğrenme olayını gerçekleştiren bireydir. Öğretim uygulamalarında programlar, öğrenciye genellikle programlı ders kitapları ya da bilgisayarlar ile sunulmaktadır. Burada program, öğrencinin bildiklerinden bilmesi gerekenlere doğru uzanan birbiri ile ilintili bir basamaklar dizisi sunmaktadır (Yaşar, 2005, s.70).

1.2.1 Programlı Öğretim İlkeleri

Programlı öğretim materyali belirli ilkelere dayalı olarak hazırlanmaktadır. Hızal (1977, s.13) iyi bir program materyalinin dayandığı temel ilkeleri aşağıdaki gibi açıklamaktadır.

Küçük Adımlar İlkesi: Ünitenin anlamsal yapısı bozulmaksızın, öğrenci tarafından kolayca öğrenilecek biçimde en küçük bilgi ve beceri birimlerine ayrılmaktadır. Öğrenci bu bilgi ve becerileri adım adım öğrenerek ilerlemektedir.

Etkin Katılım İlkesi: Öğrenme, öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilir. Bu nedenle üniteye bir araştırma ve araştırma ile ilgili bir soru bulunmaktadır. Soru hem sunulan bilginin kazanılıp kazanılmadığını yoklar, hem de öğrencinin öğrenmesinde bir araç görevini üstlenir. Böylece öğrencinin öğretme-öğrenme sürecine etkin katılımı sağlanır.

Başarı İlkesi: Öğrencilerin sorulan soruları yanıtlayarak ilerlemesi başarı ilkesinin temelini oluşturur. Sorular, öğrencinin yapabileceği düzeyde ve sunulan bilgi ile ilgilidir. Öğrenci her soruyu yapmak zorundadır. Böylece yanıtlanan her soru, öğrencinin öğrenme güdüsünü artırır.

Anında Düzeltme İlkesi: Sorulan soruya ilişkin öğrenci yanıtının doğruluğu ya da yanlışlığı anında ona bildirilir. Yanlış yanıt öğrenci tarafından düzeltilmeden yeni öğrenmelere geçilmez.

Aşamalı İlerleme İlkesi: Sunulan bilgi basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde sıralanmaktadır. Öğrenci bu sıralamanın mantığını öğrenip kavradıktan sonra öğretme-öğrenme sürecinde aşamalı olarak ilerler.

Bireysel Hız İlkesi: Öğrenci, kendi ilgi ve yeteneğine uygun, öğrenme hızını ayarlayabilir. Öğrenci kendi öğrenme ve çalışma hızına göre ilerler.

1.2.2 Programlı Öğretim Modelleri

Programlı öğretim yönteminde, program hazırlama bir ekip tarafından gerçekleştirilmektedir. Program hazırlama çalışmaları genelde; hazırlık, yazma ve deneme olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Program yazarken kullanılacak dil, öğrenciler için açık ve anlaşılır olmalıdır. Programın yazımı tamamlandıktan sonra programın aksayan yönlerinin belirlenmesi ve eksiklerin giderilmesi için programlı materyalin öğrenciler üzerinde denenmesi gerekmektedir (Bilen, 2002, s.106). Programlı öğretim yönteminde, program veya programlı öğretim gereçlerini hazırlamada yararlanılan modeller genel olarak üçe ayrılmaktadır.

1.Doğrusal Program Modeli: Bu model, pekiştirme anlayışını savunan davranışçı kurama dayalı olarak geliştirilmiştir. Bu modelde öğrenme, istenilen davranışın oluşmasını sağlama ve bu davranışın pekiştirilmesi temeline dayanır. Öğrenciye kazandırılacak bilgiler “madde” ve “çerçeve” biçiminde aşamalı olarak sunulur. Programdaki her çerçeve, bilginin öğrenilip öğrenilmediğini kontrol etmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Öğrenci, bilgiyi okumak ve sorulan soruyu yanıtlamak

zorundadır. Sorunun yanıtı çerçeve içinde belirtilen yere kaydedilmektedir. Öğrenci bir çerçeveyi tamamladıktan sonra bir sonraki çerçeveye geçmektedir (Bilen, 2002, s.106).

2.Dallara Ayrılan Program Modeli: Bu modelde, öğrencinin izleyeceği yol başarı durumuna göre farklılaşmaktadır. Öğrenciye kazandırılacak bilgi çerçeveler halinde sunulmaktadır. Her çerçeve; bilgi, soru ve yanıt seçeneği öğelerinden oluşmaktadır. Öğrenci önce çerçevede sunulan bilgiyi sonra bu bilgi ile ilgili kendisine yöneltilen soruyu okumaktadır. Öğrenci aynı çerçeve içinde sunulan seçeneklerden birini seçerek bu sorunun yanıtını vermektedir. Öğrenci verdiği yanıtı göre farklı yönler yönlendirilmekte ve verdiği yanıt hakkında kendisine bilgi verilmektedir. Öğrencinin yanıtı doğru ise pekiştirilmekte ve öğrenci bir sonraki çerçeveye geçmektedir. Öğrencinin yanıtı yanlış ise yanıtın neden yanlış olduğu hakkında kendisine bilgi verilmekte ve yanlışını düzeltmeye yardımcı olacak bilginin bulunduğu yere yönlendirilerek bilgiyi dikkatlice tekrar okuması ve yeniden yanıt vermesi istenmektedir (Küçükahmet, 1997, s.120).

3.Karma Program Modeli: Doğrusal program modeli ile dallara ayrılan program modelinin bir arada kullanılabileceği görüşü karma programların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu programda hazırlanan her çerçeveye uygun olan program modeli tercih edilmelidir. Bu nedenle Karma program modeli, daha önce açıklanan iki modelin özelliklerini de taşıdığı için öğrencilerin özelliklerine uyum sağlama konusunda daha esneklerdir.

1.2.3 Programlı Öğretim Yönteminin Yarar ve Sınırlılıkları

Programlı öğretim modelinin öğretme-öğrenme süreçlerindeki yarar ve sınırlılıkları Hızal (1977, s.79) ve Bilen (2002, s.106)'e göre şöyle özetlenebilir:

Programlı Öğretim Yönteminin Yararları:

- İlgi çekici bir yapıya sahiptir.
- Anında dönüt-düzeltilme sağlar.
- Zamandan ekonomi sağlar.
- Bireysel farklılıklara uyum gösterir.
- Dikkati sürekli uyanık tutar.
- Öğretmenin kendini yenilemesi ve geliştirmesi için zaman ve ortam sağlar.
- Anlaşılmayan konuları istenildiği kadar tekrar olanağı sağlar.
- Okul içinde ve dışında her yerde kullanılabilir.
- Öğrencinin etkin olarak katılımını sağlar.

Programlı Öğretim Yönteminin Sınırlılıkları:

- Bütün derslere uygulanması zordur.
- Öğrenci üst düzey davranışlara ulaşamaz.
- Kişilerarası etkileşim yetersizdir.
- Öğretimde etkileşim ürünü olan davranışlar dikkate alınmamıştır.
- Değerlendirme, öğretme-öğrenme etkinliklerini geri plana iter.

1.3 Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemi

Bilgisayar destekli öğretim yönteminde, öğrenme materyali öğrenciye bilgisayar aracılığıyla verilmekte, öğrenci sürekli etkin ve öğrenmeye hazır durumda bulunmaktadır. Bilgisayar destekli öğretim yöntemi, kendi kendine öğrenme ilkelerinin bilgisayar teknolojisi ile birleşmesinden oluşmuş bir öğretim yöntemi olarak kabul edilmektedir (Uşun, 2000, s.50). Bilgisayar destekli öğretimde öğretmen, konuyu işlerken sahip olduğu donanım ve yazılım olanaklarına, konunun ve öğrencilerin özelliklerine göre bilgisayarı değişik yer, zaman ve amaçlarda kullanabilir (Demirel, 2004, s. 152). Bu kullanımlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Öğretmen konuyu işler, dersi kaçıran veya öğretmenin işlediği dersi anlamayanlar için tekrar olanağı sağlanabilir.
- Öğretmen konuyu işler, öğrenci başarısının değerlendirmesi bilgisayar yardımı ile yapılır.
- Öğretmen konuyu sınıfta işler, öğrencilerin; araştırma, uygulama ve değerlendirme çalışmaları bilgisayar yardımı ile yapılır.
- Konu bilgisayarla işlenir, öğretmen danışmanlık yapar ve öğrencilerini izler.

1.3.1 Bilgisayar Destekli Öğretimde Program Türleri

Bilgisayarın bu değişik işlevlerine bağlı olarak, bilgisayar destekli öğretim programlarının uygulanış biçimlerine göre; alıştırmaya ve tekrar programları, birebir öğretim programları, benzetim programları ve problem çözme programları olmak üzere dörde ayrılmaktadır. Bilgisayar destekli öğretim programları, programlı öğretim anlayışına göre geliştirilmiştir. Bir önceki konuda açıklanan programlı öğretim modelleri, bilgisayar teknolojisinin olanaklarından yararlanılarak geliştirilmekte ve bilgisayar destekli öğretim yönteminde uygulanmaktadır.

Alıştırma ve Tekrar Programları: Öğrenilen konuların pekiştirilmesi gereksinimi bu programın yaygın olarak kullanılmasını gerekli kılmıştır. Bu programda öğrenciye farklı zorlukta sorular verilerek alıştırmalar yapılır. Öğrenci, karşısına gelen soruyu yanıtlar. Yanıt doğru ise başka bir soruya geçilir. Yanıt yanlış ise bilgisayar soruyu bir daha sorar ve soru doğru yanıtlanıncaya kadar yönlendirme yapılır. Öğrencinin öğrenemediği ya da eksik öğrendiği bilgi ve beceriler ile ilgili sorular sorularak alıştırmaya ve tekrarlar yapılır. Öğrencinin öğrendiği bilgi ve beceriler ile ilgili sorular, bilgisayarda öğrenciye ait bir başka yerde toplanır. Böylece öğrenci yeniden

çalışmaya başladığında öğrenilmiş davranışlar ile ilgili sorularla karşılaşmaz (Demirel, 2004, s.154).

Birebir Öğretim Programları: Bu programda öğrenci yazılımla birebir etkileşimdedir. Derste bazı bilgiler sunulur ve daha sonra bilginin öğrenci tarafından öğrenilip öğrenilmediği ya da ne ölçüde öğrenildiği kontrol edilir. Bu süreç, ders boyunca devam eder. Pekiştirme ile öğrenciye doğrulayıcı yorumlar sunulur. Birebir öğretim programları dersi kaçırmış ya da yeterince anlayamamış öğrencilere büyük kolaylıklar sağlar. Öğrenci kaçırdığı ya da tam öğrenemediği dersin yazılımını çalışarak bir sonraki derse hazır duruma gelebilir. İyi bir birebir öğretim yazılımının “dallandırma” biçiminde hazırlanmış olması gerekir. Dallandırma biçiminde hazırlanmış yazılım öğrencinin, öğrenme sürecine daha etkin katılımını sağlar (Kaya, 2005, s.210).

Problem Çözme Programları: Eğitimin en önemli görevlerinden biri öğrencilerde problem çözme becerisini geliştirmektir. Ancak problem çözüm yollarının öğretimi kadar, problemi çözmek için gerekli bilginin de öğretilmesi gerekmektedir. Demirel (2004, s.154)'e göre bilgisayarın problem çözme becerisinin öğretilmesine yönelik özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür.

- Öğrenci gerçek hayatta karşılaşabileceği problemler üzerinde çalışır.
- Problem ile ilgili bilgiye ulaşmak çabuk ve kolay olur.
- Öğrencinin, problem çözümünde hangi basamakta güçlük yaşadığı tespit edilir ve güçlüğü giderilmesi için öğrenci yönlendirilir.
- Öğrenciye çok sayıda problem çözme olanağı tanındığı için öğrenci deneyim kazanır.

Benzetim Programları: Benzetim, gerçek hayattaki olayların kontrollü bir şekilde temsil edilmesi olarak tanımlanabilir (Kaya, 2005, s. 214). Benzetim programları, öğretimi zenginleştiren, öğrencileri gerçek hayata hazırlayan ve bu işlevi yerine getirirken bilgi ve becerileri görerek ve yaparak kazanılmasını sağlayan programlardır. Laboratuvar ortamında gerçekleştirilmesi mümkün olmayan deney ve çalışmaların benzetim tekniği ile yapılması bu gibi konuların programda yer almasına olanak sağlanmaktadır. Bu program sayesinde (Demirel, 2004, s.155);

- Tehlikeli olan deneyler,
- Gerekli araç ve gereçlerin kontrollü ortamlarda bulunmadığı deneyler,
- Zor tekrarlanabilen deneyler,
- Pahalı olan deneyler eğitim ortamına getirilmektedir.

1.3.2 Bilgisayar Destekli Öğretim Yönteminin Yarar ve Sınırlılıkları

Bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulamasına ilişkin yararlar ve sınırlılıklar aşağıdaki gibi özetlenebilir (Demirel, 2004, s.156; Uşun 2000, s.58):

Bilgisayar Destekli Öğretim Yönteminin Yararları:

- Öğrenci çalışmaları, öğretmen tarafından sürekli kontrol edilmektedir.
- Öğretmeni, dersi tekrar etme, ödev düzeltme vb. görevlerden kurtararak ona öğrencilerle daha yakından ilgilenme ve verimli çalışma olanağı sağlar.
- Öğrencilerinin sürekli etkin olmasını sağlar.
- Bilgisayar destekli öğretim, her öğrenciye kendi öğrenme hızında bir öğrenim ve kendi öğrenme sürecini düzenlenmesi olanağı sağlar.
- Kişisel yapısından dolayı potansiyelini ortaya koyamayan öğrenciler bilgisayar destekli öğretimde başarılı olur.
- Her öğrenci kendi konusu ile ilgili sorularına yanıt alabilir.
- Öğrenci kendine ait kişisel öğrenme ortamında rahatlıkla çalışır.
- Öğrenim küçük birimlere kadar indirildiğinden başarı, bu birimler üzerinden sınanabilir.

Bilgisayar Destekli Öğretim Yönteminin Sınırlılıkları:

- Öğrencinin sınıf içinde arkadaşları ve öğretmenleriyle olan etkileşimi azalmaktadır.
- Öğrencinin sosyo-psikolojik gelişimi zarar görebilir.
- Ders yazılımlarının kullanılabilmesi için bilgisayara ek donanımların eklenmesi gerekebilir. Bu da yeni bir maliyet gerektirebilir.
- Eğitimciler ile programcılar arasında yeterli işlişimin kurulmamış olması, ders yazılımlarının yetersiz olmasına neden olmaktadır.

1.4 Özel Öğretici Destekli Öğretim Yöntemi

Özel öğretici destekli öğretim yönteminin temel amacı, bireysel öğrenme stratejilerini desteklemek ve öğrenme kalitesini artırmaktır. Bu nedenle özel öğretici destekli öğretim yönteminde, öğretme-öğrenme süreçlerinde öğrencinin öğrenme güçlüğü yaşadığı yerlerde ya da öğrenci öğrenmelerinin desteklenmesi gerektiği durumlarda özel öğretici yardımıyla öğrencilere bireysel öğretim desteği sağlanmaktadır (Reece, 1997, s.169). Bu yöntemde, özel öğretici desteğine gereksinim duyan öğrencilere gerekli yardım ve destek verilmekte ve öğrenme güçlüğü yaşanan konularda öğrencilere önemli katkılar sağlanmaktadır. Özel öğretici destekli öğretim yönteminde, öğrencilerin yanlış ve eksik öğrenmelerini belirleyerek gidermek ve öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak için öğretmen dışında konuyu iyi bilen özel öğreticilerden yararlanılmaktadır. Özel öğreticiler, öğrencilerle birebir ilgilenerek onların yanlışlarını anında düzeltmekte ve eksiklerini tamamlamaktadırlar (Tan, 2006, s.134).

Örneğin; İngilizce öğretmenliği bölümünde okuyan bir öğrencinin yazdığı bir kompozisyondaki yanlışlarının kendisine bireysel olarak açıklanması, öğrenciye yanlış veya eksikliklerini giderici bilgiler verilmesi ve bu bilgiler ışığında öğrencinin kompozisyonunu bir daha yazması ve tekrar kompozisyonun özel öğretici kontrolünden geçerek geri bildirimde bulunulması bu teknikte gerçekleştirilen bir etkinliktir.

Bu yöntemde önemli olan öğrencinin yanlış ve eksiklerini düzeltmesine yardımcı olacak bazı ipuçlarının veya bilgilerin kendisine sunulmasıdır. Öğrenciye bireysel olarak bu ipuçları ve bilgileri sunacak olan kişi öğretmen dışında o konuyu iyi bilen bir üst sınıf öğrencisi veya konuyu yeterli düzeyde bilen diğer kişiler olabilir. Özel öğretici destekli öğretimde özel öğretici, öncelikle öğrenciyi dinler ve onun neleri bilip neleri bilmediğini anlamaya çalışır ve öğrenmenin iyi gerçekleşmesi için uygun planlar yapar. Bu işlem öğrencinin öğrenme eksiklerinin giderilmesi açısından çok önemlidir (Tan, 2006, s.134).

1.4.1 Özel Öğretici Destekli Öğretim Yönteminin Yarar, Sınırlılık ve Etkin Kullanım İlkeleri

Özel öğretici destekli öğretim yönteminin uygulanmasına ilişkin yararlar, sınırlılıklar ve bu yöntemi uygulamada etkin kullanmak için dikkat edilmesi gereken ilkeler şöyle sıralanmaktadır (Reece, 1997, s.169; Tan, 2006, s.134):

Özel Öğretici Destekli Öğretim Yönteminin Yararları:

Özel öğretici destekli öğretim yönteminin öğretim-öğrenme süreçlerindeki yararları;

- Öğrencilerle bireysel olarak ilgilenilmesi,
- Öğrencinin öğrenme düzeyini anlama olanağının sağlanması,
- Öğrenciye öğrenme eksiklerini giderme olanağının sağlanması,
- Bireysel olarak sağlanan öğretim hizmeti sonucu kendi yetersizliklerini gideren öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin artması,
- Öğrencilerle yardımlaşma ve olumlu iletişimin sağlanması olarak özetlenebilir.

Özel Öğretici Destekli Öğretim Yönteminin Sınırlılıkları:

Özel öğretici destekli öğretim yönteminin öğretim-öğrenme süreçlerindeki sınırlılıkları;

- Özel öğreticiye ücret ödenmesi gereği,
- Öğretmenler dışında özel öğretici bulmanın zorluğu,
- Öğrencinin kendini baskı altında hissetmesi,
- Bu tür bir öğretim için uygun ortam bulma zorluğu olarak özetlenebilir.

Özel öğretici Destekli Öğretim Yönteminin Etkili Kullanım İlkeleri:

Özel öğretici destekli öğretim yönteminin öğretme-öğrenme süreçlerinde etkili kullanımına ilişkin ilkeler aşağıda kısaca özetlenmiştir.

- Gerçekten öğrenme isteği olan öğrencilere özel öğretici hizmeti verilmelidir.
- Öğrencinin öğrenme gücünü yaşadığı kısımların yeterli düzeyde belirlenmesi önemlidir.
- Öğrenciye eksikleri bildirildikten sonra konuyu daha iyi kavraması için gerekli zaman ve uygulama olanağı sağlanmalıdır.

1.5 Ev Ödevi Ve Proje Tekniği

Öğrencilerin ders dışı zamanlarda yaptıkları önemli etkinliklerden biri ev ödevi diğeri ise projelerdir.

1.5.1 Ev Ödevi Tekniği

Ev ödevi, okullarda eğitsel değeri sürekli tartışılan ve bu nedenle sınırlanmak ve yasaklanmak istenen ancak anne-babalar ve öğretmenler tarafından vazgeçilemeyen bir bireysel öğretim tekniğidir. Bu teknikle öğrencilerin bazen ev ödevleri bazen de okul ödevleri yoluyla ders dışı zamanlarda da öğrenmelerinin sürdürülmeleri sağlanmaktadır. Bu uygulamaya eğitimin hemen her kademesinde rastlanmaktadır. Ödev, öğretmenler tarafından çocukların ders dışı zamanlarda hazırlamaları için verilen; bazen derse hazırlık ve çoğu kez de derste öğrenilenleri pekiştirme, genişletme ve tamamlamayı amaçlayan çalışmalardır (Bilen, 2002, s.228).

Ev ödevi; öğretim amaçlarına ulaşıp ulaşılmadığını kontrol etme, öğrencilerin neler öğrendiklerini anne-babalara bildirme, öğrencilerin kendi aralarında, anne-baba ve kardeşler arasında iletişim kurma, öğrencileri değerlendirme, birçok alıştırma ve konu hazırlığını okul dışı zamanlarda yapılmasını sağladığı için öğretmeni rahatlatma, öğrencileri ders dışı zamanlarda da kontrol ve disipline etme amaçlarına hizmet eder (Tan, 2006, s. 140). Örneğin, derste işlenen konuyu yeterince anlamayan öğrencilere, konuyu tekrar etmeye yönelik ödevler verilebilir. Ev ödevi tekniğinin; yararları, sınırlılıkları ve sahip olması gereken nitelikleri Tan (2006, s.140) ve Bilen (2002, s. 222)'e göre şöyle sıralanmaktadır:

Ev Ödevi Tekniğinin Yararları:

- Öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirme ve çeşitli durumlara uygulama olanağı sağlar.
- Öğrencilerin yeni bilgi, beceri ve yararlı alışkanlıklar kazanmalarını sağlar.
- Öğrencinin yaratıcılığını, görev yapma bilincini geliştirir.

- Öğrencide kendi kendini kontrol duygusunu geliştirir.
- Kalabalık sınıflarda bireysel farkları dikkate alır, öğretimi bireyselleştirir.
- Yavaş anlayan ve yavaş çalışan öğrenciler açısından iyi bir öğretim etkinliğidir.
- Nitelikli ödev yapan öğrencilerde kendine güven ve tek başına iş yapabilme isteği artar.
- Öğrencilerin tertip, düzen, okuma, inceleme, araştırma, gözlem, özetleme ve rapor etme gibi becerilerini geliştirir.

Ev Ödevi Tekniğinin Sınırlılıkları:

- Öğrenci için çok zaman alan bir çalışmadır.
- Okula karşı isteksiz olan öğrencilerde, ev ödevleri bu isteksizliği daha da arttırılabilir.
- Yazısı kötü öğrenciler de burada dezavantajlı duruma gelebilir.
- Öğrencilerde başkalarına bağımlılık yaratabilir.
- Başkalarının yaptığı ödevlerden kopya çekme gibi olumsuz kişilik özellikleri oluşabilir.
- Öğrencinin ev ödevlerine yardım etme, çoğu kez anne-babalara ağır bir yük getirebilir.

Ev Ödevinde Bulunması Gereken Özellikler:

- Ev ödevi, mutlaka ders ile ilgili olmalıdır.
- Öğrenci mutlaka yaptığı ev ödevinin derse olumlu katkısını görmelidir.
- Ev ödevi öğrencilerin seviyelerine uygun olmalıdır.
- Ev ödevinin eğitsel olması, çocuğun gelişimine katkı sağlaması ve ona olumlu özellikler kazandırmasına dikkat edilmelidir.
- Ev ödevi uygun zamanda verilmeli ve ödevin hazırlanması için yeterli zaman verilmelidir.
- Ev ödevi öğretmenler tarafından dikkatli bir şekilde incelenmeli, üzerine eğitici notlar yazılmalı ve öğrencilere geri dağıtılmalıdır.

1.5.2 Proje Tekniği

Öğrencilerin genellikle bireysel veya grup halinde çalışarak daha ayrıntılı analizler yaptığı çeşitli konularla ilgili olarak, bir şeyler üretmesidir (Reece, 1997, s.169). Projelerle, öğrencinin okul dışındaki sektörle veya toplumla iletişim kurmaları sağlanır. Günlük hayatla ilgili konular “hayat projeleri” haline getirilerek uygulamalı olarak araştırılır ve öğretilir. Hayattaki çeşitli problemleri, projeler geliştirerek çözen

öğrenci, bilgi işlemeyi, kendi kendine çalışma ve düşünme becerisini geliştirir. Örneğin, öğrencilerin bireysel özelliklerine göre, sosyalleşme gereksiniminde olan öğrencilere grup projeleri verilirken, öğrencilerin merak ve ilgilerine göre de proje konuları belirlenebilir (Tan, 2006, s.140).

Proje tekniğinin temelinde Amerikalı düşünür ve eğitimci olan, John Dewey (1859-1950)'in okul, çocukları hayata hazırlayan bir yer değil; hayat problemlerinin araştırılıp yaşanarak öğrenildiği gerçek bir yaşam ortamı olmalıdır görüşü yatmaktadır. Dewey'in bu görüşü doğrultusunda, öğrencisi H. Kilpatrick proje yöntemini geliştirmiştir. Ona göre çocuk, hayatı projeler içinde çalışarak öğrenir (Bilen, 2002, s.222).

Proje konularının seçimine bazen öğrenciler karar verir, bazen da proje konuları öğretmen tarafından belirlenerek öğrencilere verilir. Bazı projeler küçüktür, bir günde biter; bazıları ise büyüktür ve haftalar boyu sürebilir. Bazı projeleri öğrenciler tek başlarına bireysel olarak yaparlar, bazıları ise gruplar halinde tüm okulun üzerinde çalıştığı büyük projeler olabilir. Projeler; oyun projeleri, hikâye anlatma projeleri, gezi ve iş projeleri olabilir. Öğrenci, projeleri hem seçip hazırlarken hem de yaparken öğretmeninden yardım almalıdır. Hatta projenin seçiminde ve gerçekleştirilmesinde ailelerden de kontrollü olarak yardım alınmalıdır. Her projenin genel değerlendirmesinin yapıldığı büyük toplantılar da yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Aşırıoğlu, B. (2007). “Başlıca Öğrenme ve Öğretim İlkeleri” Öğretimde İlke ve Yöntemleri. (Editör: Mehmet Arslan) Ankara: Anı Yayıncılık.

Aydın, B. (2004). “Gelişimin Doğası” Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. (Editör: Binnur Yeşilyaprak) Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Bilen, M. (2002). Plandan Uygulamaya Öğretim. Ankara: Anı Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2004). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme: Öğretme Sanatı. Yedinci Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Hızal, A. (1977). Programlı Öğretim: Kuramları ve Uygulaması. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları.

Kaya, Z. (2005). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kuzgun, Y. ve Deniz D. (2004). Eğitimde Bireysel Farklılıklar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Küçükahmet, L. (2005). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Onaltıncı Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Uşun, S. (2000). Dünya’da ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Reece, J and Stephen Walker (1997). Teaching Training and Learning “a Practical guide” Business Education Publishers.

Seferoğlu, S. (2006). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Sönmez, V. (2007). Öğretim İlke ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık,

Sözer, E. (2005). “Öğretimde Strateji, Yöntem ve Teknikler” Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. (Editör: Mehmet Gültekin). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Tan, Ş. (2006). Öğretimi Planlama ve Değerlendirme. 10. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Tan, Ş. (2006). Öğretimi Planlama ve Değerlendirme. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Tandoğan, M. (1993). “Bilgisayar ve Eğitimde Kullanımı” Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 16, Sayı 1.

Tok, Ş. (2007). “Öğretme-Öğrenme Strateji ve Modelleri” Öğretim İlke ve Yöntemleri. (Editör: Ahmet Doğanay) Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Yaşar, Ş. (2005). “Öğrenme ve öğretme Sürecinin Kuramsal Temelleri” Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. (Editör: Mehmet Gültekin). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.